

Received / Makale Geliş Tarihi 05.10.2023
Published / Yayınlanma Tarihi 30.11.2023
Volume / Issue (Cilt/Sayı)-ss/pp 10(101), 3253-3264

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.10347023

Doç. Dr. Gülden Filiz Önal
<https://orcid.org/0000-0002-5140-8298>
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi/ Ankara / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/054xkpr46>

UNESCO'nun Anket Çalışması Üzerinden Tarihe Not Düşmek: Musıkî Mecmuası Dergisi – Eylül, 1968

A Historical Note on The Unesco Survey: Musıkî Mecmuası Magazine, September, 1968

ÖZET

Musıkî Mecmuası Dergisi, Cumhuriyet döneminin en uzun soluklu yayımlanmış süreli müzik yayınıdır. Bu çalışmada, "Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu" UNESCO tarafından "Geleneksel Müziğin Mevcut Durumunun Belgelenmesi, Korunması ve Yaygınlaştırılması İçin Olası Gereklilikler Üzerine Anket" altında oluturulmuş sorular ve verilen cevaplar yer almaktadır. Çalışmanın amacı, derginin yirminci yılı olan 1968 Eylül sayısında "Unesco'nun Anket Çalışmalarında Bize Gönderilen Sorular ve Cevaplarımız" başlığıyla Etem Ruhi Üngör tarafından verilen cevaplar, tarihi belge niteliği taşıdığı düşüncesiyle araştırmacılara sunulmuştur. Anketin amacı üç madde olarak belirtilmiştir: Asya ve Afrika memleketlerinin geleneksel musıkî türlerinin bugünkü değeri ve durumu hakkında temel teşkil edecek bir bilgi sağlamak, bunların kayda alınması, korunması ve yayılması için tutulacak ölçü hakkında bir fikir edinmek ve dışardan ne gibi bir yardımın sağlanabileceğini tespit etmektir. Çalışma, literatür taramasına dayalı betimsel bir araştırmadır. Anket soru ve cevapları orijinal haliyle düzenlenmiş ve aktarılmıştır. Sonuç kısmında ise Musıkî Mecmuası Dergisinin diğer sayılarında anketle ilişkili olduğu düşünülen örnekler ve günümüze yansımalarına ait birkaç yorum ve öneri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Musıkî Mecmuası, Müzik, Türk Müziği, Müzik Sosyolojisi, UNESCO.

ABSTRACT

Musıkî Mecmuası Magazine is the longest-running periodical music publication of the Republican period. This study includes the questions and answers provided by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) in its "Questionnaire on Possible Requirements for the Documentation, Preservation and Dissemination of the Current State of Traditional Music". The aim of this study is to present the answers given by Etem Ruhi Üngör in the September 1968 issue of the Magazine, which is the twentieth year of the Magazine, under the title "The Questions Sent to Us in Unesco's Survey Studies and Our Answers" to researchers with the idea that they are historical documents. The purpose of the questionnaire is given as three points: To provide a basic knowledge of the current value and status of the traditional musical genres of Asian and African countries, get an idea of how the information needs to be captured, preserved, and disseminated and it is to determine what outside help can be provided. The study is descriptive research based on a literature review. The questionnaire questions and answers were organized and transferred to their original form. In the conclusion section, there are a few comments and suggestions about the examples thought to be related to the survey in other issues of Musıkî Mecmuası Magazine and their reflections on the present day.

Keywords: Musıkî Mecmuası, Music, Turkish Music, Music Sociology, UNESCO.

1. GİRİŞ

Yaygın eğitimde etkin bir şekilde kullanılan süreli yayınlar, güncel ve bilimsel bilginin hızlı bir şekilde elde edilmesinde en önemli kaynaklardır. Süreli yayınlar içerisinde yer alan dergiler ise; güncel, periyodik ve uzun süreli olmaları sayesinde geniş kitlelere ulaşmaktadırlar. Dergiler faaliyette buldukları dönemi canlı olarak aktarma özelliği ile milletlerin fikir, sanat, kültür, edebiyat, siyasî, sosyal, ekonomik ve eğitim hayatında önemli bir yere sahip tarihi belgelerdir. Farklı kesimden her birey bu dergiler sayesinde hem toplumsal güncel gelişmelerden hem de bu gelişmeler üzerine belirtilen mevcut görüşlerden haberdar olurlar.

Kurtuluş Savaşı'nın ardından 1923 yılında ilan edilen Cumhuriyet ile birlikte her alanda yapılan yeni atılımlardan en çok etkilenen kültür hayatı ve kültürün en önemli bileşenlerinden müzik olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle Türkiye'de tek parti iktidarları son bulmuş ve yeni bir dönem başlamıştır. Bu yeni dönemde kültür politikalarında da değişim gözlenmiş, iktidarın kültür ve müzik politikası aynı zamanda devletin resmi politikası olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında devletin resmi "Millî Musıkî"

arayışı ve batılılaşma anlayışındaki sert yaklaşım çok partili dönemle birlikte, içinde bulunulan siyasi ortama bağlı olarak esnemek zorunda kalmıştır. İktidar her ne kadar Milli Musıkîyi Cumhuriyet'in kuruluş ilkelerine ve Atatürk'ün müzik hakkındaki görüşlerine dayandırmaya çalışsa da bu anlayış belli bir temele oturtulamamıştır.

Bütün bu gelişmeler, dönemin şahitlik ettiği müzik tartışmalarını ve halkın tepkisini yakından gözlemeye imkân veren dergilerde yerini almıştır. Bunlardan en uzun soluklu olanı dergi "Musıkî Mecmuası Dergisi" dir (MMD).

Musıkî Mecmuası Dergisi, yayın hayatına 1 Mart 1948 tarihinde, Hüseyin Sadettin Arel öncülüğünde, "İleri Türk Musıkîsi Konservatuarı yayın organı" olarak çıkarılan Türkiye'nin en uzun soluklu süreli yayınıdır (Şenzybek, 2022). Aylık olarak çıkarılan derginin ilk iki sayısının sahibi ve yazı işleri müdürü A. İhsan Tayşılı'dır. Dizgisi ve basımı Akşam Matbaasında yapılmış ve satışı 50 kuruş olarak belirlenmiştir. Yıllık abonelik ücreti 6 lira, altı aylık ise 3 liradır. 1 Mayıs 1948 tarihinde yayınlanan üçüncü sayısından itibaren, derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Türk Müziği Nazariyatını benimseyen ve uygulayan ilk Türk kadın sanatçı Tanbûri Laika Karabey Hanım olmuştur.

Dergi "Her ayın birinde çıkar ilim ve sanat mecmuası" sloganıyla başlamış ve şu ifadelere yer vermiştir:

Yeni çıkan mecmuaların upuzun yazılmış parlak programlarla kendilerini okuyucuya takdim etmeleri bizde gelenek halini almıştır. Fakat neşriyat hayatımızda vaitlerini yerine getirebilmiş kaç dergi sayabiliriz? Bunu düşünerek biz, söze hacet görmeden, doğrudan doğruya iş ile meydana çıkmayı tercih ettik. İşte elinizdeki Musıkî Mecmuası bir alay lakırdıdan daha kuvvetli olan belagatiyle düşüncelerimizi ifade ediyor... Hem de yapacağız diye değil, yaptık diye! En sağlam vaitler, gerçekleşmiş olanlardır (MMD, 1 Mart 1948, s. 2).

Düzenli olarak her ay çıkarılan dergide, bazı dönemlerde özel sayılar yayımlanmış, bazı aylar periyodik yayınların süresi değişmiş ve son dönemlerde üç aylık periyotlarla çıkarılmıştır. Yayımlandığı tarih itibarıyla sadece üç yıl ara veren ve 2005 yılında 473. sayısını çıkaran mecmua, ilk sayısından 95. sayısına kadar "Musıkî Mecmuası", 95-176. sayıları arasında "Yeni Musıkî Mecmuası" ve 224-246. sayıları arasında da "İleri Musıkî Mecmuası" adıyla yayımlanmıştır. Mecmuanın kapak resminde ilk dönemler Türk ve Batı müziği bestecilerinin portreleri yer almış, daha sonra mecmuanın kendi amblemleri kullanılmış, son dönem mecmualarında ise tekrar besteci portrelerine dönmüştür (Şenzybek, 2022, s. 360). Musıkî Mecmuası bir müzikoloji dergisidir.

2. UNESCO

"Savaşlar insanların dimağlarında başlar. Barışın savunma siperlerinin de insanların dimağlarında kurulması gerekir" (Düster, İD 27, 1110; Akt. Safran ve Ata, 1996) UNESCO sözleşmesinin ilk cümlesidir. 1914- 1918 ve 1939-1945 yılları arasında iki büyük savaş gören insanoğlu, yalnız siyasi ve ekonomik önlemlerle savaşın önünü almanın mümkün olmadığını görmüş, sürekli barışı sağlamanın ancak eğitim, bilim ve kültür yoluyla gerçekleştirilebileceğini anlamıştır. Bunu gerçekleştirmek için de 1919'da Milletler Cemiyetine bağlı olarak Uluslararası Entelektüel İşbirliği (Intellectual Cooperation) Komisyonu, 1945'te de Birleşmiş Milletlere bağlı olarak "UNESCO" kurulmuştur (Altun ve Ata, 2013). UNESCO İngilizce United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization kelimelerinin baş harfleri alınarak oluşturulmuştur. Dilimizde ise bu adlandırma "Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu" biçiminde karşılık bulmuştur. İkinci Dünya Savaşı devam ederken, Nazi Almanya'sı ve müttefiklerine karşı olan Avrupa Ülkeleri, Birleşik Krallık'ta gerçekleşen Müttefikler Eğitim Bakanları Konferansında (CAME) bir araya gelmişler ve barış sağlandıktan sonra eğitim sistemlerini yeniden inşa etmenin yollarını ve araçlarını tartışmışlardır. Proje çok hızlı bir şekilde ivme kazanmış ve kısa zamanda evrensel bir not çıkarılmıştır. Birleşik Devletler dâhil olmak üzere yeni hükümetler katılmaya karar vermiştir (Erişim 1).

CAME'nin önerisi ile 1-6 Kasım 1945 yılında bir eğitim ve kültür kurumu kurulması için Birleşmiş Milletler Konferansı (ECO/CONF) düzenlenmiştir. Londra'da 44 ülkenin temsilcilerinin katıldıkları bir toplantıda Kurumun Yasası kabul edilmiştir. Türkiye, bu yasayı imzalayan onuncu ülkedir. UNESCO Sözleşmesi, ülkemizde 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4895 sayılı kanunla onanmıştır. Günümüzde üye devlet sayısı 195'e ulaşmıştır (Erişim 2). UNESCO eğitim, bilim ve kültür sektörlerinde hazırladığı sözleşme ve yürüttüğü faaliyetlerle öncü bir rol üstlenmiştir. UNESCO bu alanlardaki amaçlarını, kendisine üye olan her devlette kurulan Milli Komisyonlarla gerçekleştirmeye çalışır. Özellikle kültür sektöründe hazırladığı 1972 yılında imzalanan Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmesi ve 2003 yılında

imzalanan Somut Olmayan Kültürel Mirasın (SOKÜM) Korunması Sözleşmesi ile koruma disiplinine büyük çapta destek sağlamıştır.

3. MUSİKİ MECMUASI DERGİSİ – EYLÜL, 1968

Musikî Mecmuası dergisinin yirminci yılı olan 1968 Eylül ayı sayısının 4. Sayfasında yer alan “Unesco’nun Anket Çalışmalarında Bize Gönderilen Sorular ve Cevaplarımız” başlığında Etem Ruhi Üngör tarafından cevaplanmış ve kaleme alınmış önemli bilgiler yer almaktadır.

“QUESTIONNAIRE ON THE PRESENT ROLE OF TRADITIONAL MUSIC AND POSSIBLE NECESSITIES FOR ITS DOCUMENTATION, PRESERVATION AND DIFFUSION (Geleneksel Müziğin Mevcut Durumunun Belgelenmesi, Korunması ve Yaygınlaştırılması İçin Olası Gereklilikler Üzerine Anket) temasıyla gönderilen mektup aşağıdadır:

Son yirmi yıl içinde, Batı dünyası dışında kalan ülkelerin geleneksel musikî ve dans türlerine karşı bir ilginin arttığı görülmüştür. Afrika ve Asya musikî ve bale toplulukları bütün dünyayı dolaşmışlar, Ab-vrupa için yabancı olan bu toplulukların doldurdukları plaklar bugün Avrupa ve Amerika’daki bütün plakçılarda bulunmaktadır. Musikî araştırmaları, Batı dünyası dışında kalan ülkelerin musikî tarihi ve karakteri hakkında daha sağlam bilgiler edinilmesine yol açmıştır. Buna rağmen önümüzde hala yapılması gereken bir yığın iş bulunmaktadır. Şöyle ki; büyük bir hızla kaybolan veya şekil değiştiren geleneksel musikî türlerinin kayıt altına alınması, Avrupa dışı ülkelerin mevcut musikî edebiyatının, ay toplumsal, dinsel ve felsefi durumlarının incelenmesi gibi Batılı uzmanların Afrikalı ve Asyalı uzmanlarla bbnı zamanda da kaydedilmemiş olup ağızdan söylenen çeşitli varyantların incelenmesi; müziğin ve müzisyenin halk arasındaki rolü ile bu konuda sıkı bir işbirliği yapmaları gerekmektedir. Aynı zamanda Avrupa dışı ülkelerin musikîsi ve bu musikînin niteliği ile tarihini iyice öğrenebilmemiz için çok çalışmamız da gerekmektedir. Zira bu musikînin doğmuş olduğu ülkelerde cereyan eden musikî âlemiyle ilgili çalışmalar hakkında en ufak bir bilgimiz bulunmamaktadır. Konserler, tiyatro ve danslar, müzik okulları, müzik eğitimi, radyoda ve sinemada müzik, Avrupa müziğinin bu ülkelerde oynadığı rol. İşte bütün bu konular hakkında hemen hemen hiçbir bilgiye sahip değiliz.

Öbür yandan, özgürlüğüne kavuşan Asya ve Afrika ülkelerinden, yeni kültür faaliyetleriyle ve özellikle musikî âlemiyle ilgili işbirliği kurulmasını, uzman yetiştirilmesini, arşiv meydana getirilmesini, sistemli bir araştırma ve hızla kaybolmakta olan musikî geleneklerinin kaydedilmesi işine girişilmesini, radyo programları düzenlenmesini, plâk doldurulmasını, geleneksel musikînin hem kendi ülkesinde hem de denizaşırı ülkelerde yayılması ve buna karşı bir ilgi yaratılması için çalışılmasını- sözün kısası, her şekilde dengeli bir musikî dünyasının ve noksansız bir musikî araştırması işinin ciddi bir şekilde ele alınmasını isteyen araştırmacıların sesleri yükselmektedir.

İşte bu durum karşısında, bu anketi, müesseselerine, musikî enstitülerine, radyo istasyonlarına, Asya ve Afrika’nın çeşitli yerlerindeki elli kadar musikî bilginine göndermek mecburiyeti doğmuştur. Bu anket bir ön-yoklama olup amacı:

- Asya ve Afrika memleketlerinin geleneksel musikî türlerinin bugünkü değeri ve durumu hakkında temel teşkil edecek bir bilgi sağlamak,
- Bunların kayda alınması, korunması ve yayılması için tutulacak ölçü hakkında bir fikir edinmek ve,
- Dışarıdan ne gibi bir yardımın sağlanabileceğini tesbit etmektir.

Ayrıca Etnomüzikoloji ve Afrika Musikîsi Cemiyet Üyesi Wolfgang Laake tarafından gönderilen mektupta; hazırlanan anketin musikî ve dans âleminde yeni kültürel ve bilimsel bağlar kurabilmek, dünya milletlerinin birbirlerini daha yakından tanımalarını sağlamak amacıyla yeni temaslara ve çalışmalara yol açılmasına imkân sağlaması beklendiği belirtilmektedir. Şartları birbirinden çok farklı ülkelere uygulanan bu ankette belki de istenen sonuçlara ulaşılamayacağını ancak buna rağmen sadece ilgilendikleri konulara ait sorulara cevap verilmesi istenmiştir. Yani anketi değerlendirecek bireyin kendi yerli musikîlerinin özellikleriyle ilgili soruları cevaplamaları beklenmektedir.

Araştırmada, Musikî Mecmuası Dergisinin 1968 yılı Eylül sayısında “QUESTIONNAIRE ON THE PRESENT ROLE OF TRADITIONAL MUSIC AND POSSIBLE NECESSITIES FOR ITS DOCUMENTATION, PRESERVATION AND DIFFUSION” başlığı altında düzenlenen ankete derginin genel yönetim, sorumlu müdür ve editörü Etem Ruhi Üngör tarafından verilen cevaplara yer verilmiştir. Bu

çalışmada, tarihi belge niteliği taşıdığı düşüncesiyle anket soru ve cevaplarının tamamı dergide yer verilen aynı ifadelerle aktarılmıştır.

Derginin kapak sayfasından son sayfaya kadar olan 32 sayfanın tamamına ait görsel Şekil 1 ve Şekil 2 olarak aşağıda verilmiştir.

Şekil 2. Musiki Mecmuası – Eylül, 1968

3.1. Metodoloji

Literatür taramasına dayalı betimsel bir araştırma olan bu çalışmada, MMD'nin 1968 yılı Eylül sayısında "Unesco'nun Anket Çalışmalarında Bize Gönderilen Sorular ve Cevaplarımız" başlığıyla Etem Ruhi ÜNGÖR tarafından kaleme alınan ilkyazı incelenmiştir. Yazıda yer alan anket soru ve cevapları orijinal haliyle aktarılmıştır (Şekil1, Şekil 2). Sonuç kısmında ise MMD'nin diğer sayılarında anketle ilişkili olduğu düşünülen örnekler ve günümüze yansımalarına ait bazı yorum ve önerilere yer verilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Anket Soruları ve Cevaplar

Anket; geleneksel musikin değerlendirilmesi, musiki eğitimi ve icrai musiki çalışmaları, musiki araştırma faaliyetleri ve son sorular olmak üzere 4 tema üzerinde hazırlanmıştır.

Tablo 1. Geleneksel Musikin Değerlendirilmesi

Sorular	Cevaplar
1. Genellikle hangi musiki memlekette geçerlidir? a. Geleneksel musiki mi? b. Modern yerli musiki (dans, film vs.) mi? c. Klâsik Batı müziği mi? d. Batı dans ve caz müziği mi?	1.Geleneksel musiki
2. Batı müziği genellikle "modern" veya "ileri" musiki olarak mı görülmektedir? Geleneksel musikiden "modası geçmiş" diye mi söz edilir?	2.Evet
3. Geleneksel musiki bugün bile halk hayatının bölünmez bir parçası mıdır?	3.Evet
4. Geleneksel musikin halen bir değer taşıdığı düşünülmekte midir? Niçin? Düşünülmediği takdirde, neden?	4.Evet. Çünkü: Geleneksel Türk musikinin değeri bugün artık bütün detayları ile tespit edilmiş bulunmaktadır.

Kaynak: Musiki Mecmuası Dergisi, Eylül-1968

Dört aşamadan oluşan ankette yer alan ilk tema Tablo 1'de belirtildiği gibi "Geleneksel Musikin Değerlendirilmesi" üzerinedir. Ankette geleneksel musikin modası geçmiş olarak nitelendirildiği halde halk tarafından kabul gördüğü ve memlekette geçerli olduğu ifade edilmiştir. Bu bölümde son söz olarak ise Geleneksel Türk musikin değerinin bütün detayları ile tespit edilmiş olduğu doğrultusunda görüş bildirilmiştir.

Tablo 2. Müzik Eğitimi ve İcrai Müzik Çalışmaları

Sorular	Cevaplar
1.Okullarda herhangi bir musıkî türüne yer verilmiş midir? Bu Batı müziği mi, geleneksel musıkî midir? Hangi türü?	1.Türkiye okullarının ilk, orta ve lise bölümlerinde müzik dersi yapılmaktadır. Bu dersler maalesef yalnız klâsik Batı musıkîsi türündedir.
Okullarda nota öğretilir mi? Çocuklar daha çok hangi çalgıları öğrenmeye isteklidirler?	Nota öğretilir. Çalgı öğretimi ilkokullarda yapılmakta olup en yaygın çalgı mandolindir.
2.Aylık radyo yayınlarından aşağıdaki müziklerden hangisi daha çok yer alır? Geleneksel sanat musıkîsi mi, Geleneksel halk musıkîsi mi, Modern film, dans ve eğlence müziği mi, Batı dans ve caz müziği mi?	2. Geleneksel sanat musıkîsi, halk musıkîsi ve Batı musıkîsi hemen hemen birbirine yakın süre işgal eder. Daha sonra Hafif Batı musıkîsi ve sonra da caz musıkîsi yer alır.
Radyoda geleneksel musıkî yayınlarına önem verilir mi? Niçin? Neden verilmez?	Radyolarımızda geleneksel musıkî yayınlarına maalesef lâıyk olan önem verilememektedir. Çünkü müzik yöneticileri ehil değildir.
3.Konserler düzenlenir mi? Bunlar geleneksel sanat musıkîsi mi, halk musıkîsi mi, Avrupa klasik müziği mi, batı dans ve caz konserleri midir?	3.Bütün türlerden konserler düzenlenir. Bunlar İstanbul belediye Konservatuarı tarafından halk için düzenlenen; geleneksel sanat musıkîsi, halk musıkîsi ve Batı musıkîsi türlerindedir. Yalnız Batı musıkîsi konserlerine yabancı solist ve şefler de katılırlar.
Bu konserler halk için mi yoksa sadece ufak bir meraklı kitlesine mi seslenir? Bu konserlerin verilmesine neler vesile olur?	Bunlar her hafta muayyen bir salonda münavebe ile yapılır. Ayrıca öğrenci konserleri de düzenlenir. Bu konserler ucuz fiyatla muayyen bir dinleyici zümresine hitab ettiği gibi İstanbul Radyosu'ndan da naklen yayınlanır. Batı dans müziği ve caz konserleri de organizatörler tarafından özel olarak ticari gayelerle düzenlenir. Ayrıca; Alman, Fransız, İngiliz, İtalyan ve Amerikan Kültür Demeklerinin de yabancı gruplardan kurulu konserleri de gayri muayyen zamanlarda yapılır. Konserler Ankara'da da yapılmakta olup Ankara Devlet Konservatuarı tarafından yalnız Batı musıkîsi icra edilmektedir. Bu orkestra ayrıca yurt içi ve yurt dışı konser turnelerine de çıkmaktadır. Aynı zamanda İstanbul'daki gibi Ankara'da da yabancı devlet kültür heyetleri tarafından düzenlenen ticari gayeli dans ve caz müziği konserleri yapılır. İzmir'de de bu kabil konserler daha az miktarda düzenlenir.
Geleneksel klasik dans gösterileri, halk dansları gösterileri, Avrupa balesi gösterileri halka sunulur mu?	Evet
4.Memlekette yerli plâk şirketleri var mıdır? Genellikle hangi tür musıkî üzerinde plâk yaparlar? Plâk satışları yüzdelik olarak hangi türlerdedir?	4.Plâk şirketlerinin isimleri: Arya, Aşkın, Atakan, Başak, Coşkun, Çağlayan, Çelik, Dedefon, Diskofon, Doğu, Efes, Egefon, Ergas, Ergenç, Erofon, Girgin, Harika Hülya, İstanbul, Melodi, Netfon, Nur, Oya, Sayan, Sevilen, Silvana, Star, Şanlıel, Şenay, Şençalar, Televizyon, Tezelli, Tunç, Türkofon, Aras, Cem, Grafson, Hakan, Şahinler, Columbia, Nisso, Odeon, Pathe, Philips, Palandöken, Sahibinin Sesi, Arzum. Geleneksel halk musıkîsi: %50 Geleneksel sanat musıkîsi: %30 Modern dans ve film müziği: %20
5.Müzik yarışmaları yapılır mı? Kimler tarafından? Geleneksel musıkîsi üzerine mi, Batı müziği üzerine mi?	5.Devamlı ve sistemli bir şekilde müzik yarışmaları yapılmaz. Ender olarak Batı müziği üzerine yapılır. Son örnek TRT'nin yarışmasıdır.
Geleneksel dans yarışmaları düzenlenir mi? Kimler tarafından ve hangi fırsatlarda? Bu gibi yarışmalar gerekli ve yararlı mıdır? Niçin? Neden değildir?	Geleneksel dans yarışmaları, TMTF (Türkiye Milli Talebe Federasyonu) her yıl İstanbul Açık Hava Tiyatrosunda yabancı devletlerin de katıldığı bir festival şeklinde düzenlenmektedir. Ayrıca her yıl Yapı ve Kredi Bankası tarafından düzenlenen geleneksel dans gösterileri yapılmaktadır. Bu gibi yarışmalar gerekli ve faydalıdır. Zira mahalli oyunlar böylece ortaya çıkarılıp esasın kayboluşu da önlenmiş oluyor. Ayrıca dış gösterilerde de memleket lehine propaganda vesilesi olmaktadır.

Kaynak: Müzik Mecmuası Dergisi, Eylül-1968

İkinci tema Tablo 2'de ise "Müzik Eğitimi ve İcrai Müzik Çalışmaları" üzerinedir. Bu bölüm beş alt başlıkta ele alınmıştır. Bunlardan ilki müzik eğitiminin okullardaki görünümünü üzerinedir. Cevaben müzik eğitiminin ilk, orta ve liselerde yer aldığı ancak sadece Batı müziği eğitimi ve buna paralel olarak ise mandolin eğitimi verildiğinden bahsedilmiştir. Bu bölümde son söz olarak ise Anadolu çocuklarının milli bir çalgı hüviyeti olan bağlama isimli Türk çalgısını öğrenmek istedikleri vurgulanmıştır. Bölümün ikinci başlığında ise radyo yayınlarıyla ilgili soru ve cevaplara yer verilmiştir. Radyolarda geleneksel musıkî ve Batı müziğinin hemen hemen aynı oranlarda yayınlandığı ancak müzik yöneticilerinin ehil olmadığı için geleneksel musıkîye lâıyk olduğu önemin verilemediğinden bahsedilmiştir. Üçüncü başlık konser programları üzerinedir. Konser programlarının geleneksel ve Batı musıkîsi türlerinde özellikle İstanbul ve Ankara'da düzenlendiği hatta bazı konser programlarının radyodan canlı olarak verildiğinden bahsedilmiştir. Ayrıca geleneksel halk dansları ve bale gösterilerinin düzenlendiğinden de bahsedilmiştir. Dördüncü başlıkta memlekette yerli plâk şirketlerinin bulunduğu ve plâk satışlarında halk musıkîsinin %50 ile birinci sırada geleneksel sanat musıkîsinin %30 ve modern dans ve film müziğinin de %20 oranında yer aldığı belirtilmiştir. Son başlıkta ise düzenli olarak müzik yarışmalarının yapılmadığı, geleneksel dans yarışmalarının Türkiye Milli Talebe Federasyonu (TMTF) tarafından her yıl İstanbul Açık Hava

Tiyatrosunda yabancı devletlerin de katıldığı bir festival şeklinde düzenlendiği ayrıca her yıl Yapı ve Kredi Bankası tarafından düzenlenen geleneksel dans gösterilerinden bahsedilmiş ve bu gibi yarışmalarla mahalli oyunların ortaya çıkarılıp esasın kaybolmasına engel olunacağı belirtilmiştir.

Tablo 3. Musikî Araştırma Faaliyetleri

Sorular	Cevaplar
1.Geleneksel musikin bantlara veya plaklara alınarak korunduğu bir arşiv var mıdır?	1.Bu konuda bir devlet arşivi yoktur. Ankara'da bulunan Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü'nde buna benzer bir teşkilat kurulmakta ise de müspet netice alınacağı hususunda henüz bir yorumda bulunmak erkendir. Yalnız radyolarda bant ve plak arşivleri varsa da sistemsiz ve düzensizdir.
Bunların bir kataloğu veya fişlerinin alfabetik bir indeksi var mıdır?	Ankara Devlet Konservatuarı arşivlerinde derleme halk musikisi plak ve bantları olduğu bilirse de bunlar bugüne kadar değerlendirilmemiştir. Aynı şekilde 35-40 yıl önce İstanbul Belediye Konservatuarınca Anadolu'da derlenen binlerce plak halindeki halk türkeleri de değerlendirilmediği gibi bakımsızlıktan telef olmuşlardır.
Daha çok toplanmış olan: Geleneksel sanat musikisi mi, halk musikisi midir? Çeşitli dil örnekleri midir? Güfte midir? Sesle ilgili başka ne gibi dokümanlar toplanmıştır?	Daha çok toplanmış olan halk musikisidir. Sesle ilgili başka doküman toplanmamıştır. Yalnız Etem Ruhi Üngör kendi imkânları ile (amatörce) "Hatıra Bant Arşivi" yapmaktadır. Halk musikisi güfte derlemesine ait hiçbir ciddi çalışma görülmektedir. Geleneksel sanat musikisi güfteleri de her devirde sadece zamanın güfteleri bir takım güfte kitaplarında toplanmış olup, bu konuda ciddi çalışmaya iki yıldan beri Halil Can ve Etem Ruhi Üngör devam etmektedirler.
Kaydedilmiş sesleri açıklayan bir eser mevcut mudur?	Yoktur. Yalnız eski plak katalogları vardır.
Bunlar rastgele mi yoksa sistemli bir şekilde mi tasnif edilmiştir?	Bunlar, plak imalcilerinin ticari gayelerle düzenledikleri yarı sistemli kataloglardır.
Bu işler uzmanlar tarafından mı yürütülmektedir?	Cevap verilmemiştir.
Geleneksel musikî ve sesle ilgili başka dokümanları koruyabilmek için bir arşiv binasının inşasına lüzum görülmekte midir? Neden? Daha çok doküman toplamaya gayret harcamak gerekli midir? Neden?	Arşiv binasına şiddetle ihtiyaç vardır. Zira her geçen gün yüzlerce doküman kaybolmaktadır. Türkiye geleneksel musikinin her türü bakımından çok zengin kaynaklara sahiptir. Bu kaynaklar üzerinde henüz ciddi bir inceleme başlanmamıştır. Dolayısı ile büyük gayret gerekmektedir.
Bu işi yapmanın zorlukları var mıdır?	Bu işi yapmak için bir enstitü kurulması zaruridir. Bunun kurulması için daha önceden hazırladığım kanun tasarısı Musikî Mecmuasının 227. sayısında yayınlanmıştır.
Ne gibi bir yardıma ihtiyaç vardır?	Bu yardımın başta devlet yardımı olabileceği gibi özel bir teşekkülün veya yabancı bir enstitünün Türkiye'de kurulacak şubesi de olabilir. Bu yardım; bina, alet ve malzeme olup, faaliyet gösterecek eleman mevcuttur.
2.Geleneksel musikîyle uğraşan bir kurum veya topluluk var mıdır? Böyle bir topluluğun varoluşu gerekli ve yararlı mıdır?	2.Yarı resmi olarak İstanbul Belediye Konservatuarı, İleri Türk Musikisi Konservatuarı Derneği, Üsküdar Musikî Cemiyeti, Musikî Kültür Derneği, Türk Musikisinin Değerini Araştırma, Koruma ve Yükseltme derneği. Diğer bazı vilayet ve kazalarda da geleneksel musikî ile uğraşan küçük çaplı dernekler mevcuttur. Türkiye'de tam teşekküllü bir konservatuar henüz mevcut olmadığından bu toplulukların eleman yetiştirmek bakımından faydaları görülmektedir.
3.Geleneksel musikî öğretimi nasıl yapılır? Okullarda mı, özel öğretmenlerle mi?	3.Geleneksel musikî öğretimi ciddi olarak yalnız İstanbul Belediye Konservatuarı'nda yapılmaktadır. Özel öğretmenle de yapılmakta ise de bu daha ziyade şarkı ve çalgı öğrenimi üzerinedir.
Özel musikî öğretmenlerinin sayısı çok mudur? Musikî eğitiminde herhangi bir zorlukla karşılaşılır mı? Bunlar nelerdir? Herhangi bir değişikliğe ihtiyaç duyulmakta mıdır? Bunlar nelerdir? Ne gibi ve neden? Batı müziği öğretimi yapılır mı, nerede? Musikî okullarında mı, özel öğretmenlerle mi?	Özel musikî öğretmeni sayısı çok değildir. Musikî eğitiminde başlıca zorluk, metod ve ehliyetli öğretmen yokluğudur. Geleneksel musikinin polifonik yönde gelişmesine şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır. Zira tek sesli musikinin tek seste yapılabilecek bütün gelişmeleri fazlasıyla yapmıştır. Artık çok sese yönelmek (ancak kendi bünyesinden doğan armoni ile) bir zaruret halini almıştır. Batı müziği öğrenimi; Ankara Devlet Konservatuarı, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü, Ankara Musikî Öğretmen Okulu, İstanbul Belediye Konservatuarı'nda yapılır.
Batı müziği öğreten öğretmenlerin sayısı çok mudur? Bunlar Avrupalı öğretmenler midir?	Batı müziği öğreten öğretmenlerin sayısı çok değildir. Avrupalı öğretmenlerin sayısı da azdır.
Müzik okulları veya konservatuarlar var mıdır?	Vardır.
Sadece geleneksel musikî nerede öğretilir?	Sadece geleneksel musikî öğreten bir okul yoktur.
Sadece Avrupa müziği nerede öğretilir?	Sadece Avrupa müziği Ankara Devlet Konservatuarı'nda öğretilir.
Geleneksel ve Avrupa müziği bir arada nerede öğretilir?	Her iki musikî bir arada İstanbul Belediye Konservatuarı'nda öğretilir.
Geleneksel danslar nerede öğretilir?	Geleneksel danslar Üniversite Talebe Cemiyetleri kursları ile bazı folklor cemiyetlerinde öğretilir. Elemanlar daha ziyade mahalli çevrelerden yetişir.
Avrupa balesi nerede öğretilir?	Avrupa balesi Ankara Devlet Konservatuarı, İstanbul Belediye Konservatuarı ve özel dersanelerde öğretilir.
Müzik öğrencilerinin yüzde kaçını geleneksel veya Avrupa musikî öğrenimi yapar?	Kat'i bir istatistik rakam tesbit edilmemiştir. Tahmini olarak musikî öğrencilerinin %15'i geleneksel musikî öğrenimi yaparlar. Her iki türde öğrenim yapan yoktur.

Tablo 3. Musıkî Araştırma Faaliyetleri-Devamı

Sorular	Cevaplar
Karşılaşılan sorunlar ve güçlükler nelerdir? Belirtiniz. Herhangi bir değişikliğe ihtiyaç duyuluyor mu? Nelerdir?	Başta devletin ilgisizliği gelmektedir. Ankara Devlet Konservatuarı'nda tam teşekküllü geleneksel musıkî bölümü kurulmalıdır. İstanbul Belediye Konservatuarı'nda ise geleneksel musıkî öğrenimi tam teşekküllü değildir. Başta çalgı dersleri olmak üzere diğer noksan dersler de programa alınmalıdır. Ayrıca İstanbul'da devletçe yönetilecek bir Türk Musıkîsi (Geleneksel musıkî) Konservatuarı kurulmasına şiddetle ihtiyaç vardır.
4.Memleketteki üniversitelerden herhangi birinde müzik öğretimine yer verilmiş midir? Buralarda yalnız yerli öğretmenler mi yoksa sadece Avrupalı öğretmenler mi var? Ne öğretiliyor? Geleneksel musıkî ve teorisi mi, Avrupa müziği ve teorisi mi? Herhangi bir değişikliğe ihtiyaç duyuluyor mu? Neden? Bunlar nelerdir? Geleneksel musıkî öğrenimine önem veriliyor mu? Neden? Neden verilmiyor?	4.Hayır. Sadece Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nün müzik bölümü vardır. Öğretmenlerin tamamına yakını yerlidir. Pek az yabancı öğretmen vardır. Burada kendi musıkîmiz öğretilmez ve tamamen Avrupa musıkîsi öğretilir ve okullara müzik öğretmeni yetiştirilir. Bunun sebebi, yanlış anlaşılma ve yanlış tatbik edilmiş olan ve adına yine yanlış olarak musıkî inkılabı denen Avrupalılaşmak hastalığıdır. Burada da milli musıkî öğrenimi yapılması ihtiyacı şiddetle duyulmaktadır.
5.Mahalli dilde musıkî edebiyatıyla ilgili yayım yapılmakta mıdır? Müzik dergisi yayımlanıyor mu? Yerli uzmanlar tarafından yabancı dilde kaleme alınmış müzikle ilgili eserler var mıdır?	5.Türk musıkîsi hakkında yayımlanan tek dergi "Musıkî Mecmuası" dergisidir. Dr. Gültekin Oransay, Die Traditionelle Turkische Kuntsmusik, Ankara, 1964. Dr. Gültekin Oransay, Die melodische Linie Der Begriff Makam, Ankara, 1966. Etem Ruhi Üngör, "Türk Marşları" kitabı içinde İngilizce özet. Ayrıca yarım asır kadar önce Rauf Yekta Bey (1871-1935) in Paris'te yayımlanan Enclepedies de la Musique/Albert Lavignac (Cilt 5, s.2945-3064) Türk musıkîsi maddesi.
6.Geleneksel musıkîyi icra eden profesyonel müzisyenlerin sayısı çok mudur yoksa musıkî amatörler tarafından mı icra edilir? Bir geleneksel musıkî icracısı bununla hayatını kazanabilir mi? Öğretmenlik mi yoksa icracılık mı daha fazla gelir sağlar? Geleneksel musıkî icracılarının hayat standardı hangi düzeydedir? Avrupa müziği onlara daha fazla kazanç sağlar mı?	6.Geleneksel musıkî çoğunlukla profesyonel sanatkârlar tarafından icra edilir. Sayıları çoktur ve kazançları ile hayatlarını kazanabilirler. İcracılık öğretmenlikten her zaman daha ziyade kazanç sağlar. Bu bazen 8-10 misli kadar fark gösterir. Sayıları fazla olmamakla birlikte ses sanatçıları da bir öğretmenden 80-100 misli fazla kazanç sağlayabilir. Geleneksel musıkî icracılarının hayat standardı ortanın üzerindedir. Avrupa müziği icracılarında da benzer kazanç sağlanmakta ise de geleneksel musıkînin iş sahası daha geniştir.
Bu konuda herhangi bir değişiklik gerekmede midir? Bunlar nelerdir ve sebepleri nedir?	Bilhassa ses solistlerinde görülen aşırı kazanç, diğerleri ile ayarlanmalıdır. Müzik öğretmenleri de mağdur durumdan kurtarılmalıdır. Bu ayarsızlığa sebep, memlekette bir "musıkî düzeni" nin henüz kurulamayıdır.

Kaynak: Musıkî Mecmuası Dergisi, Eylül-1968

Üçüncü tema Tablo 3'de "Musıkî Araştırma Faaliyetleri" üzerinedir. Birçok farklı başlıktan oluşan bu bölüm altında ilk başlıkta geleneksel musıkînin korunmak üzere arşiv faaliyetlerinin sistemsiz ve düzensiz olduğu, Ankara Devlet Konservatuarı arşivlerinde derleme halk musıkîsi plak ve bantlarının bulunduğu ancak bakımsızlıktan dolayı yok olduğu belirtilmiştir. Geleneksel sanat musıkîsinde de durumun farklı olmadığı, sadece zamanın güftelerinin bir takım güfte kitaplarında toplandığı vurgulanmıştır. Bunların toplanması için acilen arşiv binasına ve teçhizata ihtiyaç olduğundan bahsedilmiştir. Bunları teşekkül ettirmek üzere de enstitü ihtiyacı dile getirilmiştir. İkinci başlıkta ise geleneksel musıkîyle uğraşan yarı resmi olarak İstanbul Belediye Konservatuarı ve bazı derneklerin olduğu, tam teşekküllü bir konservatuvarın henüz mevcut olmadığından bahsedilmiştir. Üçüncü başlıkta geleneksel musıkî öğretimi ciddi olarak yalnız İstanbul Belediye Konservatuarı'nda yapıldığı ve müzik eğitiminde yaşanan başlıca zorluğun metot ve ehliyetli öğretmen olmaması olarak belirtilmiştir. Batı müziği öğreniminin Ankara Devlet Konservatuarı, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü, Ankara Musıkî Öğretmen Okulu'nda, iki türün de eğitiminin İstanbul Belediye Konservatuarı'nda verildiği, sadece geleneksel musıkî öğreten bir okulun ise olmadığına vurgu yapılmıştır. Geleneksel dansların "Üniversite Talebe Cemiyetleri" kursları ile bazı folklor cemiyetlerinde daha ziyade mahalli çevrelerden yetişen elemanlar tarafından öğretildiği, Avrupa balesinin ise Ankara Devlet Konservatuarı, İstanbul Belediye Konservatuarı ve özel dershanelerde öğretildiğinden bahsedilmiştir. Bu temada en çarpıcı cevap "Geleneksel musıkînin tek seste yapılabilecek bütün gelişmeleri fazlasıyla tamamladığı, polifonik yönde gelişmesine şiddetle ihtiyaç duyulduğundan, artık çok sese yönelmenin bir zaruret halini aldığından bahsedilmiştir. Bu yorumun arkasından ise devlet desteği ile bir Türk Musıkîsi (Geleneksel musıkî) Konservatuarı kurulmasına şiddetle ihtiyaç olduğunun belirtilmesi ise ilginçtir. Bir yandan memlekette henüz bir Türk musıkîsi eğitimi veren bir kurum yokken ve şiddetle ihtiyaç olduğundan bahsederken tek sesli müziğin tüm gelişmeleri tamamladığını iddia etmek ciddi bir çelişkidir. Devam eden bölümde ise Türk musıkîsi hakkında yayımlanan tek derginin "Musıkî Mecmuası Dergisi" olduğu belirtilmiştir. Son bölümde ise; Geleneksel musıkînin çoğunlukla profesyonel sanatkârlar

tarafından icra edildiği ve kazanç durumlarının müzik öğretmenlerinden onlarca kat fazla olduğu belirtilmiştir. Bunun sebebi ise memlekette bir “musikî düzeni” nin henüz kurulamayışına bağlanmıştır.

Tablo 4. Son Sorular

Sorular	Cevaplar
1.Hükümet musikî alanında bir tedbir almış mıdır? Bunlar nelerdir ve sebepleri nedir?	1.Hayır maalesef, çok maalesef.
2.Memleketinizde geleneksel musikiye karşı ilgi uyandırmaya ihtiyaç var mıdır? Neden?	2.Vardır. Zira halk çok münevver değildir.
3.Musikî alanında ilk yapılması gereken şey nedir?	3.Enstitü kurmak. Sonra da okul gelir.
4.En çabuk yoldan ne gibi bir yardıma ihtiyaç vardır?	4.Devlet yardımı en başta gelen ihtiyaçtır. Çünkü bu konuyu halli gereken meseleler büyük çaptadır.
5.Memleketinizin geleneksel musikî ve dans türleri dünyanın öbür ülkelerine tanıtılacak mıdır? Neden?	5.Tanıtılacaktır. Şimdilik ufak çapta da olsa tanıtılmaya başlanmıştır. Zira oyunlarımızdaki kıyafetler, figürler ve bilhassa müzik ve ritim cazip ve değişik karakterlidir.
6.Batılı musikî uzmanlarıyla işbirliğinden bir fayda sağlanacağı düşünülmekte midir?	6.Avrupa musikîsi konusunda işbirliği faydalı olacaktır. Geleneksel musikîde ise; çalgılar, oyunlar, ritm ve melodi etkileri üzerine düzenlenecek konferanslarda alınacak sonuçlar faydalı olacaktır.
7.Batılı musikî uzmanlarını memleketinize çağırılmaktan ve kendi uzmanlarınızı da onlara göndermekten bir fayda sağlanabileceği düşünülmüyor mu?	7.Bizde henüz bir musikî enstitüsü kurulmadığından bir enstitünün işleyişini mahallinde incelemek elbette ki bizim için faydalı olacaktır. Batılı musikî uzmanlarını da memleketimize davet etmek te daha ziyade Avrupa musikîsinde faydalı olacağı düşünülebilir.
8.Başlıca ne gibi yardımlara ihtiyaç vardır?	8.Mali elbet en önde gelmekte olup lüzumlu teçhizatın temini de çok önem taşımaktadır. Teçhizatlar şunlardır: Sabit ve portatif teyp cihazları ve malzemeleri, diskoteke cihaz ve malzemeleri, mikrofilm laboratuvarı, mikro film okuma cihazı.
----- Doküman toplamak mı, yerli uzman yetiştirmek mi, teçhizat bakımından mı, mali bakımdan mı?	----- Daha sonra uzman yetiştirmek gelmektedir ki, bunun için tecrübeli batılı uzmanların yol göstericiliği faydalı olacaktır.

Kaynak: Musikî Mecmuası Dergisi, Eylül-1968

Dördüncü ve son tema ise Tablo 4’te “Son Sorular” olarak belirlenmiştir. Verilen cevaplardan soruların neler olduğu anlaşılan bu bölümde; bütün bunlar için devlet tarafından bir tedbir alınmadığı ve geleneksel musikînin geliştirilmesi için öncelikle enstitü ve okul kurulmasının önemli olduğu, geleneksel musikîye ilginin olmamasının halkın münevver olmamasından kaynaklandığı, geleneksel musikî ve danslarımızın orijinal yapıları gereği dünyaya tanıtılmasının önemli olduğu ve ihtiyaç duyulan alanlarda maddi yardım olmak üzere yabancı uzmanlardan destek alınması gerektiği belirtilmiştir.

Derginin bu sayısı anketin özelliği dolayısıyla; hükümet ve devlet ileri gelenlerine, siyasi parti başkanlarına, müzik teşekküllerine ve diğer ilgili mercilere gönderilmiştir.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Musikî Mecmuası Dergisi, yayına başladığı 1948 yılından itibaren, Cumhuriyet döneminde Türkiye’nin müzik görünümünü sistematik verilerle ortaya koymaya çalışan en uzun soluklu aylık müzikoloji dergisi olmuştur. Dergi, toplumda eksikliği bugün bile hissedilen müzik kültürü ve müzik eğitimi konusunu ağırlıklı olarak işlemiş ve kuruluş amaçlarından olan Türk müziğine hizmeti gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu amaçla seri olarak; Etem Ruhi Üngör tarafından “Türk Müziği Nazariyatı Dersleri”, Ayhan Zeren tarafından “Nazari Musikî” gibi kuramsal konular, müzik tarihi, müzik aletleri, okuyucuların ulaşamadıkları notaları haber vermeleri ve hatta güncel olarak radyo programlarında yayınlanan müzik programlarında yapılan yanlışlardan haberdar etmek üzere müziği ilgilendiren hemen her konu, akademik anlayışla nakledilmiştir. Birçok sayısında “Sayın Okuyucularımıza” ve “Okuyucularla Açık Haberleşme” başlıkları altında gelen mektuplara verilen cevaplar toplumun müzik alanındaki ihtiyaçların ve beklentilerin dergiye yansıyan kısımlarını oluşturmuştur.

Bu çalışmanın içeriğini oluşturan ve UNESCO önderliğinde 1968 yılında gerçekleştirilen anket çalışması, Türkiye’de Türk musikîsinin durumunu ortaya çıkarmak üzere çok önemli bir girişim olarak değerlendirmek yerinde olacaktır. Çünkü ankette bahsedilen hemen her konu Musikî Mecmuası Dergisinin ilk sayısından itibaren kaleme alınan birçok yazıda kendini göstermiştir. Şöyle ki; derginin kuruluş yıllarına denk düşen Türkiye Cumhuriyeti’nde Türk müziği eğitiminin yasaklanarak örgün eğitimde yer almaması üzerine kurulan dernek niteliğindeki Türk müziği eğitimi vermeyi amaç edinen “İleri Türk Musikîsi Konservatuvarı” nın yayın organı olarak Hüseyin Sadettin Arel tarafından kurulan dergide, Türk müzik eğitiminin örgün eğitimde yer almaya başlaması, müzik alanındaki pek çok eksik/yanlış uygulamaların belirlenmesine yönelik yazılara yer verilmiştir. Şenzeybek bu durumu şöyle açıklamaktadır: Yazarlar kaleme aldıkları yazılarında genel olarak Türk müziği eğitiminin olmadığını ya da yetersiz olduğunu, radyo sınavlarındaki usulsüz alımları, konserlerde genç sanatçılar yerine yaşlı müzisyenlerin

sahne almalarını, yasaklanan şarkıları eleştirmişlerdir. Yazarların amaçlarının gerek hükümetin gerekse müzisyenlerin Türk müziğine yeterince önem vermediklerini ifade etmeye çalışmak olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür (2022, s. 382). Dergi zaman zaman Klasik Batı müziği teori ve uygulamalarına yönelik yazılara yer vermiş olmakla birlikte ağırlıklı olarak Türk müziğinin (halk müziği, sanat müziği) eğitimi, kurumsallaşması, endüstrisi ve icrası gibi geniş bir yelpazede Türk müzik tarihine tanıklık yapmıştır. Bu bakımdan müzik araştırmacıları için önemli bir referanstır.

Musikî Mecmuası Dergisinin ilk yıllardaki sayılarında öne çıkan bir başka konu ise, H. S. Arel ve ekibinin gerek dergide gerekse konservatuvardaki muhafazakâr uygulamalarını sert bir dille eleştiren Batı müziği taraftarlarına karşı kaleme aldıkları makalelerde karşımıza çıkar. Genellikle dergi ve Arel hakkında çıkan eleştirilere cevap veren, bir nevi derginin basın sözcülüğünü üstlenen Laika Karabey, “Ne Zaman?” başlıklı makalesinin girişindeki “durup dururken etrafına sataşmaktan zevk alan kimseler var, bunlar cevapsız bırakılırsa daha cesaretleniyorlar” (Haziran 1948, s. 8) sözleri ile dergide bu içerikte yer alan makalelerin yazılma amacını doğrudan lanse eder. Ayrıca Karabey’in makalenin devamında, yayınlanmaya yeni başlayan bir derginin ilk sayısından alıntılıdığı “bugünlerde birbiri ardına çıkıp batan müzik dergilerinin ya yalnız Garp müziği taraftarlığı ya da sadece Türk müziğini destelemek uğruna uğraştıklarını, bir de kendi görüşlerine uygun bir ekolün taraftarlığını yapmak isteyenlerin görüldüğü” şeklindeki cümleleri Cumhuriyet’in müzik yayıncılığına yön veren amaçsallığı açıklar niteliktedir (Haziran 1948, s. 9; akt., Yıldırım, 2016, s. 3274).

Yıldırım (2016, s. 3275-3276) ın aktardığı bir başka konu da şöyledir: Cumhuriyet dönemi müzik tartışmaları hakkında bilgi edinebildiğimiz bir başka makale ise, K. İsmet Erdengil tarafından “Acıdım Halimize” başlığı ile kaleme alınmıştır. Erdengil, bazı yazarların *Veto* gazetesinde yayınlanan Arel hakkındaki hakaret dolu makalelerini eleştirmektedir. Bilgisizlik taraftarları ve irticacılar olarak nitelendirdiği bu kişilerin Türk müziğinin ilerlemesinin önüne geçtiğini, yaşanan tartışmalardan dolayı halimize acıyorum diyerek yaşanan durumun geldiği noktayı tarif eder (MMD., Ağustos 1948, s. 10, 27). Erdengil’in yaptığı eleştiriye benzer bir eleştiri de Karabey tarafından “Bilmeden” başlığını taşıyan bir makalede yapılmaktadır. *Cumhuriyet* gazetesinin 3 Nisan 1948 tarihli nüshasında çıkan bir yazıdan hareketle Karabey’e göre, “Türk musıkîsini kurtarmak sevdasında görünenler onu öldürememişlerse de bugün için malul bir hale getirebilmişlerdir. İftiralara ve hücumlara uğratılan fakat hakikatte bilgisi, fedakârlığı, dersleri, makaleleri, konferansları ve etrafına sürekli verdiği feyizlerle musıkîmizi kurtaran H. S. Arel’in iş başından çekilmesine âmil olmuşlardır.” Bu dedikodu fırtınası Türk müziğinin ileriye doğru attığı adımları büsbütün köstekleyememişse de bu ilerleyişi geciktirmiştir (MMD., Mayıs 1948, s. 7).

Bu düşünceden hareketle, çalışmaya kaynaklık eden Musikî Mecmuası Dergisi aracılığıyla UNESCO tarafından hazırlanan “Geleneksel Müziğin Mevcut Durumunun Belgelenmesi, Korunması ve Yaygınlaştırılması İçin Olası Gereklilikler Üzerine Anket” isimli tespit çalışmasının uzantısı olarak günümüze kadar gerçekleştirilmiş pek çok oluşum ve faaliyetin tarihi seyrini ortaya çıkarmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu oluşumlardan UNESCO, Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM), Halk Eğitim Merkezleri, Milli Folklor Araştırma Derneği (MİFAD), Kültür Bakanlığı, Üniversiteler başlıcalarıdır. Ancak bu çalışmanın daha kapsayıcı olması için bir seri çalışmaya ihtiyaç vardır.

Musikî Mecmuası Dergisi öncelikle toplumun eksik olan müzik bilgisini arttırmayı hedeflemiş ve bu doğrultuda teoriden uygulamaya birçok konuda müziğin eğitim, sanat ve bilimsel yönüne hizmet edecek konulara yer vermiş ve yayımlandığı Cumhuriyet döneminin müzik sosyolojisi ruhunu sistematik bir şekilde ortaya koyması bakımından çok önemli bir kaynaktır. Dergi sadece müzik dergisi olmanın dışında; her sayının farklı kapak rengi ve tasarımı, dergi içinde yer alan reklamlar ve resimler, yazar cinsiyetleri ve üslûbu, okuyucunun konser ve gösteri programlarından haberdar edilmesi, okuyucu mektuplarının dili ve üslûbu gibi pek çok önemli konuda o zamanın sosyal hayatı üzerine önemli sosyolojik verilere ulaşmamıza da öncülük etmektedir.

Bundan yetmiş beş yıl önce Türk musıkîsi başta olmak üzere yukarıda sayılan pek çok konuda tespitler yanında konu edilen sorunlar ve günümüzde ne derece ilerleme olduğu tartışılması gereken önemli bir konudur. Biz nasıl ki yetmiş beş yıl önce yayın hayatına başlayan, adeta müzik tarihine belge niteliğindeki bilgileri önemsiyor ve çalışma konusu yapıyorsak belki de yetmiş beş yıl sonra bu çalışmalarımız incelemeye değer bulunacak ve o tarih sürecinde ve şartlarında yeniden yorumlanacaktır. Bunun için de ankete verilen cevapların günümüze kadar yansıyan uygulama ve oluşumların gözden geçirilerek Türkiye Cumhuriyeti’nde müzik sanatı, bilimi ve eğitimi özelinde Türk müziğinin içinde bulunduğu durumun sergilenmesi bakımından kıymetlidir. Bu çalışma yıllarca yayımlanmış bir müzikoloji dergisinde yer

verilen sadece bir yazı üzerinden ele alınmıştır. Bu tür çalışmalar, farklı kaynakların ortaya çıkarılarak yapılacak benzer çalışmalar ile ülkemizin gelişmesine katkı sağlaması bakımından çok önemlidir.

KAYNAKÇA

Altun, A. & Ata, B. (2013). UNESCO'nun tarih eğitimi yayınlarına yönelik bir değerlendirme (1947-2012). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 107-139. DOI: 10.14520/adyusbd.612

Musikî Mecmuası Dergisi (1948). *Yeni Hüsnütabiat Matbaası*, 1/3, Mayıs. İstanbul.

Musikî Mecmuası Dergisi (1968). *Yeni Hüsnütabiat Matbaası*, 20/238, Eylül. İstanbul.

Oğuz, M. Ö. (2013). Terim olarak somut olmayan kültürel miras. *Milli Folklor*, 25(100), 5-13.

Safran, M. & Ata, B. (1996). Barışçı tarih öğretimi üzerine çalışmalar: türkiye'deki tarih ders kitaplarında Yunanlılara ilişkin ifadelerle yönelik öğrenci görüşleri (<https://www.academia.edu/download/31586062/023barisciTarih.pdf>)

Şenzeybek, M. (2022). Süreli yayın incelemesi: 1948-1967 yılları arasında Musikî Mecmuası. *Etnomüzikoloji Dergisi*. 5/2.

Yıldırım, T. (2016). Musikî Mecmuası özelinde Cumhuriyet dönemi müzik sosyolojisi (1-10. sayılar). *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 5/8.

Erişim 1: <https://unesco.org.tr/Pages/99/2>

Erişim 2: <https://www.tutap.com.tr/sayfa/unesco/7>